RAPORT DE EXPERTIZĂ

La proiectul de lege pentru modificarea Legii cadastrului bunurilor imobile nr. 1543/1998 (notarea calității de monument)

Tipul actului vizat de proiect:

Înregistrat cu nr.

Domeniul:

din:

I. EVALUAREA GENERALĂ

1. Autor al actului normativ este Guvernul , autor nemijlocit - Agenția Geodezie, Cartografie și Cadastru

2. Categoria actului normativ propus: Lege organică , ceea ce corespunde/nu corespunde art.72 din Constituţie şi Legii 100/2017 privind actele normative.

Expertul nu are obiecţii la categoria actului

3. Scopul promovării proiectului

Conform notei de fundamentare, elaborarea proiectului de lege pentru modificarea Legii cadastrului bunurilor imobile nr. 1543/1998 (notarea calității de monument) urmărește actualizarea cadrului normativ, în vederea alinierii acestuia la cele mai recente modificări legislative din domenii conexe. Printre actele normative relevante se numără Legea nr. 148/2023 privind accesul la informațiile de interes public, Codul urbanismului și construcțiilor nr. 434/2023 și Legea nr. 1530/1993 privind ocrotirea monumentelor. În acest scop, proiectul de lege propune completarea Legii cadastrului bunurilor imobile cu noi prevederi referitoare la notarea calității de monument al bunului imobil și la notarea informației referitoare la amplasarea bunului imobil în zona de protecție a monumentului.

4. Respectarea transparenței decizionale

În etapa de elaborare și examinare a proiectului de lege de către autorul nemijlocit și Guvern, documentul a fost publicat pentru consultare, supus unui proces de consultare publică și avizat de alte autorități publice relevante. De asemenea, sinteza recomandărilor primite în cadrul acestor consultări a fost făcută publică. Astfel, au fost respectate toate etapele esențiale pentru asigurarea transparenței procesului decizional, inclusiv termenele legale pentru plasarea și consultarea proiectului.

La nivel de Parlament au fost respectate cerințele legale de transparență. Proiectul de lege este disponibil și

pe pagina web a Parlamentului, garantând accesul părților interesate pentru a formula și expedia sugestii sau observații în legătură cu conținutul acestuia. Inițiativa legislativă a fost examinată în ședința plenară a Parlamentului din 21 noiembrie 2024, în prima lectură. Cu toate acestea, nu există informații disponibile cu privire la organizarea unor consultări publice de către comisia parlamentară responsabilă înainte de examinarea proiectului și nici nu este publicată o sinteză a recomandărilor pe web în cazul in care comisia a organizat astfel de consultări publice.

Etapele transparenței procesului decizional nu au fost respectate

Termenele de plasare și consultare a proiectului au fost respectate

Sinteza recomandărilor pe pagina web a autorului nu a fost plasata

II. FUNDAMENTAREA PROIECTULUI

5. Structura notei informative

Din analiza efectuată, reiese că nota de fundamentare respectă structura prevăzută de Legea nr. 100/2017, incluzând toate secțiunile cerute.

Nota informativă corespunde structurii

6. Suficienţa argumentării.

Argumentele prezentate de autor în nota de fundamentare susțin necesitatea elaborării proiectului de lege. Totodată, textul proiectului este aliniat cu scopul declarat în nota informativă.

Argumentarea e suficientă

7. Compatibilitatea cu legislaţia comunitară şi alte standarde internaţionale.

Proiectul nu are ca scop armonizarea legislației naționale cu legislația Uniunii Europene.

Nota / proiectul nu conţine referinţe la acquis-ul comunitar

Nota / proiectul nu conţine referinţe la alte standarde internaţionale relevante

8. Fundamentarea economico-financiară.

În nota de fundamentare, autorul precizează că implementarea actului normativ va necesita alocarea anuală, în limitele planificate de Ministerul Culturii, a mijloacelor financiare din bugetul de stat pentru solicitarea efectuării notărilor în registrul bunurilor imobile. Cu toate acestea, nota nu include o analiză economică detaliată, așa cum prevede anexa nr. 1 la Legea nr. 100/2017 privind actele normative.

Conform cerințelor legale, nota de fundamentare ar fi trebuit să conțină o estimare clară a costurilor necesare pentru punerea în aplicare a actului normativ, defalcată pe componente ale bugetului public național și pe ani bugetari. De asemenea, ar fi trebuit să includă identificarea resurselor posibile, fie din economii în cadrul bugetelor actuale, fie din contribuțiile partenerilor de dezvoltare, precum și estimarea veniturilor generate sau ratate în urma noilor reglementări. În acest sens, calculele și estimările trebuiau detaliate, ținând cont de resursele financiare stabilite în bugetele anuale sau în cadrul bugetar pe termen mediu.

Totodată, subliniem că nota de fundamentare nu include o evaluare a costurilor pe care autoritățile publice locale și cele din UTA Găgăuzia le-ar putea suporta pentru solicitarea efectuării notărilor în registrul bunurilor imobile. Această omisiune poate afecta implementarea uniformă a actului normativ, în special în cazul

administrațiilor locale cu resurse financiare limitate.

Implementarea proiectului nu presupune cheltuieli financiare

Nota informativă nu conține fundamentarea economico-financiară

9. Analiza impactului de reglementare.

Dosarul proiectului include analiza impactului de reglementare, realizată în conformitate cu prevederile Metodologiei de analiză a impactului în procesul de fundamentare a proiectelor de acte normative, aprobată prin Hotărârea Guvernului nr. 23/2019.

Analiza impactului de reglementare a proiectului nu este necesară

Analiza impactului de reglementare a proiectului este suficient argumentată/documentată

10. Analiza ex-ante.

Analiza ex-ante a proiectului nu este necesară

Analiza ex-ante a proiectului nu este suficient argumentată/documentată

III. EVALUAREA DE FOND

11. Stabilirea şi promovarea unor interese / beneficii.

Analiza proiectului de lege și scopul declarat în nota informativă evidențiază că acesta urmărește promovarea interesului public prin consolidarea securității drepturilor asupra bunurilor imobile, protejarea patrimoniului cultural de amenințări precum demolările neautorizate și furnizarea de informații corecte și juridic argumentate privind drepturile asupra imobilelor pentru autoritățile administrative și judiciare.

Proiectul promovează interese, beneficii

Promovarea intereselor/beneficiilor se face cu respectarea interesului public

12. Prejudicii aduse prin aplicarea actului.

Din analiza efectuată, se constată că aplicarea actului normativ nu aduce prejudicii.

La aplicare, proiectul nu va aduce prejudicii

Prejudicierea intereselor/beneficiilor nu se face cu respectarea interesului public

13. Vulnerabilitatea proiectului din perspectiva drepturilor omului

Prevederile proiectului nu aduc atingere drepturilor omului.

Proiectul respectă drepturile/libertăţile

14. Compatibilitatea proiectului cu prevederile cadrului normativ național

Unele prevederi din proiect nu sunt aliniate cu dispozițiile Legii monumentelor de for public nr. 192/2011, ignorând competențele autorităților publice locale de nivelul II și ale autorităților din UTA Găgăuzia în gestionarea monumentelor de for public aflate în raza lor teritorială. Pentru detalii suplimentare a se consulta secțiunea „Analiza detaliată a prevederilor”.

Proiectul este compatibil cadrului normativ naţional

15. Analiza detaliată a prevederilor

Nr. obiecției	Art.	Text	Obiecții	Elemente de coruptibilitate/vulnerabilitate	Recomandări
1	Art.6 alin.(2/5)	Articolul 6 se completează cu alineatul (2/5) cu următorul cuprins: „(25) Planul de nivel, planul încăperii izolate și fișa rezultatelor lucrării cadastrale la nivel de clădire se eliberează proprietarului, gestionarului bunului, organelor cu atribuții de control, autorităților administrației publice și executanților lucrărilor cadastrale.”	Textul normei nu clarifică explicit dacă prevederile se referă la autoritățile administrației publice centrale, la cele locale de nivelul I, nivelul II sau la autoritățile din UTA Găgăuzia. Această lipsă de precizie poate genera confuzii și dificultăți de interpretare în aplicarea practică.	Array	Se recomandă completarea textului normei cu precizări explicite privind nivelul autorităților publice vizate. În acest sens, este necesar să se stipuleze distinct atribuțiile autorităților administrației publice centrale, ale celor locale de nivelul I și II, precum și ale autorităților din UTA Găgăuzia, pentru a evita confuziile și dificultățile de interpretare în aplicarea practică.

2	Art. 46/9	„Articolul 46/9. Notarea calității de monument al bunului imobil (2) Notarea calității de monument al bunului imobil se efectuează după cum urmează: b) pentru monumentele de categorie locală, în temeiul extrasului din registrele monumentelor istorice și monumentelor de for public de importanță locală, aprobate prin deciziile autorităților administrației publice locale (în continuare – registrele monumentelor locale) și al deciziei autorității administrației publice locale, în care este indicat numărul cadastral al bunului imobil pentru fiecare poziție/număr corespunzător din aceste registre.	Norma nu precizează că prevederile referitoare la registrele monumentelor de for public vizează autoritățile administrației publice locale de nivelul II și autoritățile administrației publice ale unității teritoriale autonome Găgăuzia, deși, conform art. 14 alin. (1) din Legea nr. 192/2011, aceste autorități sunt responsabile pentru aprobarea acestor registre. De asemenea, textul nu indică clar decizia cărei autorități ale administrației publice locale se are în vedere. În conformitate cu art. 7 alin. (2) din Legea nr. 192/2011, edificarea monumentelor de for public pe terenuri proprietate a unităților administrativ-teritoriale sau a UTA Găgăuzia se efectuează în baza deciziei consiliului local sau, după caz, a hotărârii Adunării Populare a UTA Găgăuzia. Lipsa acestor precizări poate genera confuzii în aplicare și în interpretarea responsabilităților între diferitele niveluri de autoritate publică.	Array	Se recomandă completarea normei cu precizări explicite privind competențele autorităților de nivelul II și ale UTA Găgăuzia, conform art. 14 alin. (1) și art. 7 alin. (2) din Legea nr. 192/2011, pentru a clarifica responsabilitatea aprobării registrelor și emiterea deciziilor relevante, evitînd astfel confuziile și dificultățile de interpretare.

3	Art. 46/9	„Articolul 46/9. Notarea calității de monument al bunului imobil (4) Notarea calității de monument se face la cererea Ministerului Culturii, corespunzător, a autorității executive a administrației publice locale. Achitarea serviciilor de notare se realizează din bugetul autorității care a solicitat notarea. (5) Calitatea de monument se radiază din registrul bunurilor imobile la solicitarea scrisă a: a) Ministerului Culturii, la care se anexează extrasul din registrele monumentelor naționale, cu indicarea actului administrativ prin care monumentul a fost radiat din registrul respectiv. În cerere se indică numărul cadastral al bunului imobil; b) autorității executive a administrației publice locale, la care se anexează extrasul din registrele monumentelor locale și decizia autorității administrației publice locale privind radierea monumentului din registrul respectiv, cu indicarea numărului cadastral al bunului imobil.	Și în acest caz, textul normei nu clarifică dacă prevederile referitoare la solicitarea notării calității de monument sau la radierea acesteia din registrul bunurilor imobile se aplică autorităților administrației publice locale de nivelul II sau autorităților din UTA Găgăuzia. Conform Legii nr. 192/2011, aceste autorități dețin competențe în gestionarea monumentelor de for public situate în raza lor teritorială. Lipsa acestei precizări poate conduce la confuzii și dificultăți de interpretare în aplicarea prevederilor legale, în special în delimitarea atribuțiilor între diferitele niveluri de autoritate. Proiectul prevede că „achitarea serviciilor de notare se realizează din bugetul autorității care a solicitat notarea”. Totuși, în absența unei analize economico-financiare detaliate și a unei evaluări clare a costurilor pe care administrațiile publice locale ar trebui să le suporte, există un risc semnificativ ca implementarea acestor prevederi să devină dificilă, mai ales pentru autoritățile locale cu resurse financiare limitate. Această situație poate compromite obiectivul principal al legii de a asigura protejarea uniformă a patrimoniului cultural pe întreg teritoriul țării.	Array	Se recomandă clarificarea expresă a prevederilor privind solicitarea notării sau radierea calității de monument, specificînd dacă acestea se aplică autorităților publice locale de nivelul II și/sau autorităților UTA Găgăuzia, conform competențelor stabilite de Legea nr. 192/2011. Totodată, este necesară introducerea unei analize economico-financiare detaliate pentru a evalua impactul financiar asupra administrațiilor locale, precum și considerarea posibilității de a asigura gratuitatea serviciilor de notare pentru autoritățile publice locale, în vederea facilitării aplicării uniforme a legii și protejării patrimoniului cultural în mod echitabil.

4	Art. 46/10	Articolul 46/10. Notarea informației referitoare la amplasarea bunului imobil în zona de protecție a monumentului (3) Informația referitoare la amplasarea bunului în zona de protecție a monumentului se notează: b) pentru bunurile imobile amplasate în zona de protecție a monumentelor de categorie locală, în temeiul extrasului din registrele monumentelor locale și al deciziei autorității administrației publice locale, în care se indică lista bunurilor imobile incluse în zona de protecție a monumentului și numerele cadastrale ale acestora. (4) Notarea se face la cererea Ministerului Culturii, corespunzător, a autorității executive a administrației publice locale. Achitarea serviciilor se realizează din bugetul autorității care a solicitat notarea. (5) Informația despre includerea bunului imobil în zona de protecție a monumentului se radiază din registrul bunurilor imobile la solicitarea scrisă a: a) Ministerului Culturii, la care se anexează extrasul din registrele monumentelor naționale, cu indicarea actului administrativ prin care zona de protecție a monumentului a fost modificată și care conține numărul cadastral al bunului imobil pentru care se solicită radierea notării; b) autorității executive a administrației publice locale, la care se anexează extrasul din	Și în acest caz, textul normei nu clarifică dacă prevederile referitoare la solicitarea notării informației privind amplasarea bunului imobil în zona de protecție a monumentului sau la radierea acesteia din registrul bunurilor imobile se aplică autorităților administrației publice locale de nivelul II sau autorităților din UTA Găgăuzia. Conform Legii nr. 192/2011, aceste autorități dețin competențe în gestionarea monumentelor de for public situate în raza lor teritorială. Lipsa acestei precizări poate conduce la confuzii și dificultăți de interpretare în aplicarea prevederilor legale, în special în delimitarea atribuțiilor între diferitele niveluri de autoritate. De asemenea, prevederea conform căreia „achitarea serviciilor de notare se realizează din bugetul autorității care a solicitat notarea” ridică aceleași probleme ca în cazul notării calității de monument: în absența unei analize economico-financiare detaliate și a unei evaluări clare a costurilor pentru administrațiile publice locale, există riscul ca implementarea să devină dificilă, mai ales pentru autoritățile cu resurse financiare limitate. Aceasta poate afecta obiectivul legii de a asigura protejarea uniformă a patrimoniului cultural.	Array	Se recomandă completarea normei cu precizări explicite privind competențele autorităților de nivelul II și ale UTA Găgăuzia, conform art. 14 alin. (1) și art. 7 alin. (2) din Legea nr. 192/2011, pentru a clarifica responsabilitățile în procesul de notare și radiere. Totodată, se sugerează evaluarea impactului financiar și considerarea posibilității de a asigura gratuitatea serviciilor de notare pentru autoritățile publice locale, astfel încât aplicarea prevederilor să fie uniformă și eficientă.

IV. CONCLUZII

Proiectul de lege este bine fundamentat, susținut de argumentele prezentate în nota de fundamentare și aliniat scopului declarat de a proteja patrimoniul cultural, de a consolida securitatea drepturilor asupra bunurilor imobile și de a furniza informații juridic corecte și relevante pentru autoritățile administrative și judiciare.

Procesul de elaborare și examinare a proiectului a respectat cerințele legale de transparență, inclusiv desfășurarea consultărilor publice și publicarea sintezei recomandărilor primite la nivel guvernamental. Cu toate acestea, nu există informații care să confirme organizarea de consultări publice suplimentare de către comisia parlamentară responsabilă sau publicarea unei sinteze a acestora, ceea ce reduce transparența în etapa legislativă.

Cea mai importantă obiecție identificată privește neconcordanțele dintre unele prevederi ale proiectului și dispozițiile Legii nr. 192/2011, care reglementează competențele autorităților publice locale de nivel II și ale UTA Găgăuzia în gestionarea monumentelor de for public. Textul proiectului este ambiguu în definirea autorităților vizate și a responsabilităților acestora, ceea ce poate genera confuzii în aplicare, dificultăți în delimitarea clară a atribuțiilor între nivelurile de administrație publică și o implementare mai puțin eficientă a normelor propuse.

În plus, proiectul implică cheltuieli financiare atât pentru autoritățile locale, care vor trebui să suporte costurile notării din bugetele proprii, cît și pentru Ministerul Culturii, care va acoperi cheltuieli similare din bugetul de stat. Lipsa unei analize economice detaliate și a estimărilor financiare precise poate complica aplicarea uniformă a măsurilor și îngreuna planificarea bugetară la nivel local și central.

În concluzie, considerăm că remedierea lacunelor identificate în prezentul raport și integrarea recomandărilor propuse vor asigura ca proiectul să își atingă obiectivele stabilite de autor, contribuind la o implementare eficientă și clară.